

Styrelsen	2022-09-21
Handling nr	7.4
Handläggare	Sara Frank
Daterad	2022-09-17
Reviderad	

**Till
Styrelsen för Västtrafik AB**

Budget 2023 – inriktningsbeslut

FÖRSLAG TILL BESLUT

Med anledning av nedanstående föreslås styrelsen besluta

att godkänna redovisad inriktning till budget för 2023, samt

att ge VD i uppdrag att återkomma med detaljbudget för 2023 till styrelsesammanträdet 20 oktober.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Sara Frank

Inledning och sammanfattning

Denna sammanfattning av budget 2023 syftar till att utgöra underlag för inriktningsbeslut för detaljbudget 2023. Kollektivtrafiknämnden beslutar den 23 september om Västtrafiks uppdrag samt ram för nästkommande år.

Västtrafiks biljettintäkter fortsätter att återhämta sig. Den positiva utvecklingen har gått fortare, vad avser biljettintäkterna, än vad som tidigare var prognosticerat. Ökningen av biljettintäkter har överstigit återhämtningen av resandet, vilket bedöms vara ett resultat av förändrad försäljningsmix där enkelbiljetter nu har en större andel. Arbetet med intäktssäkring har också medfört positiva effekter på biljettintäkterna, där andelen betalande resenärer ökat.

Samtidigt som biljettintäkterna ger en mer positiv bild ökar nu däremot Västtrafiks kostnader utifrån den allmänna kostnadsutvecklingen i samhället. Trafikavtalen medför ökade kostnader kopplat till de negativa trenderna avseende bränsle och el men även vad avser den generella inflationen, såväl som kommande års löneutveckling. Situationen och osäkerheten vad gäller kostnadssidan är nu liknande intäktssidan under pandemin. De ekonomiska utmaningarna fortsätter därmed under 2023. Västtrafik arbetar i och med detta vidare med prioriteringar för att uppnå en budget i balans, samtidigt som verksamheten strävar efter att uppnå mål utefter kollektivtrafiknämndens uppdrag.

Budgeten som helhet för 2023 visar ett ökat driftsbidrag motsvarande 287 mnkr (5%). Intäkterna beräknas återhämta sig och öka med ca 24%, medan kostnaderna exklusive finansnetto och övriga intäkter förväntas öka med ca 11%. Det sistnämnda beror bland annat på det odefinierade besparingskrav på 136 mnkr som, enligt instruktion, fördes in i tidigare års budget. Nuvarande budget 2023 har i dagsläget inget kvarstående underskott, men innehåller en stor osäkerhet avseende kostnadsutvecklingen utifrån förändringarna i omvärlden.

Till styrelsesammanträdet den 20 oktober sammanställer Västtrafik den slutliga detaljbudgeten för beslut av Västtrafiks styrelse. Därefter avrapporteras detaljbudgeten till Västra Götalandsregionen. Inför Västtrafiks styrelsesammanträde i oktober sker även en slutlig avstämning mot kollektivtrafiknämndens beslut och uppdrag.

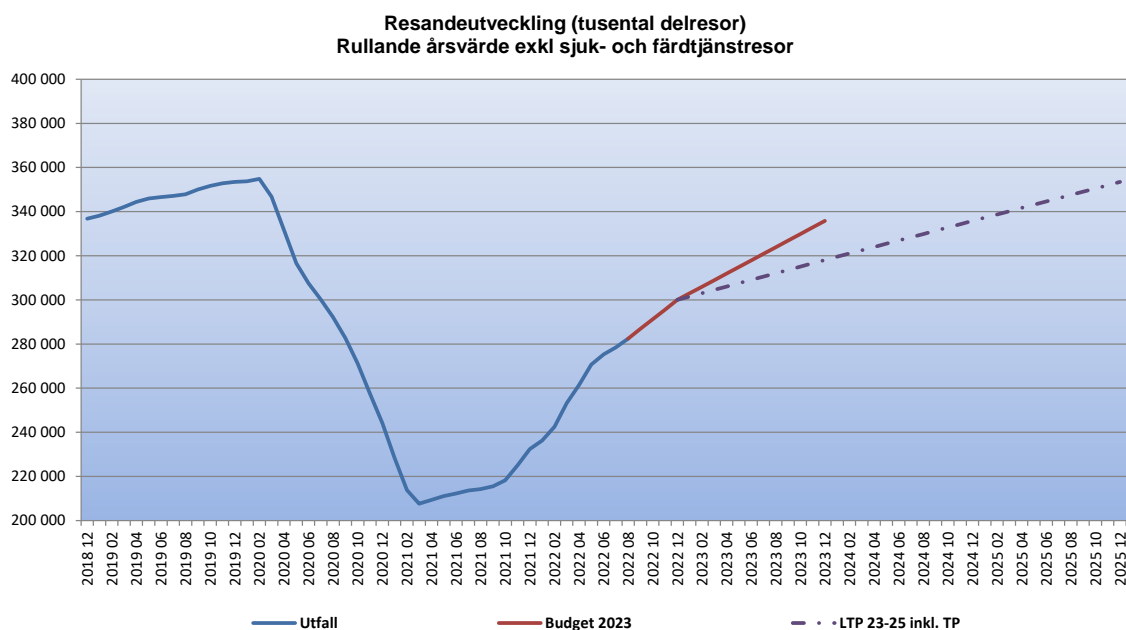
Nedanstående är ett urval av de rubriker som sedan ingår i den slutliga detaljbudgeten.

Verksamheten

Budget 2023 bygger på en samlad bedömning av resandet utifrån den utvecklingen Västtrafik sett under den senaste perioden. Resandet har under 2022 en uppgående kurva efter att restriktionerna utifrån pandemin släppte i början av året, men det är fortsatt en osäker trend. De senaste åren har resenärerna förändrat sina resandemönster. Västtrafik står nu inför ett förändrat normalläge där resandet sker på ett annat sätt än före pandemin. Detta ställer krav på att kollektivtrafiken utvecklas och anpassas i takt med regionen och dess medborgare. Inriktningen för Trafikplan 2023 är att genomföra trafikförändringar anpassade efter resenärernas resbehov utifrån en ny form av verklighet.

Under 2023 estimeras en fortsatt återhämtning och att nivån kommer motsvara ca 95% av 2019 års resande.

Det finns utrymme i budgeten för 2023 att kunna göra trafikförändringar under pågående år kopplat till infrastrukturprojekt och andra förändrade kollektivtrafikförutsättningar. Västtrafik har börjat återhämta sig, men behöver arbeta vidare för att återfå marknadsandelen för att uppnå de mål som finns i Trafikförsörjningsprogrammet. Ett annat fokusområde är att fortsätta arbeta med ekonomisk hållbarhet och intäktssäkring för att säkerställa en budget i balans och skapa möjligheter att utveckla verksamheten i syfte att uppnå ökad marknadsandel.

För Västtrafik totalt är nuvarande bedömning att resandet 2023 kommer motsvara ca 336 miljoner resor (exklusive resor för färdtjänst/sjukresor) vilket motsvarar 95% av 2019 års resande.

Ekonomi

Västrafiks föreslagna ram till kollektivtrafiknämnden visar för 2023 på ett ökat driftsbidrag motsvarande 287 mnkr (5%). Pandemin har fört med sig effekter på kollektivtrafiken och resandet har minskat, men återhämtningen har varit stark redan under 2022. Tidigare gjorda planer behöver anpassas även om strategier och inriktningar på lång sikt kvarstår. Västrafiks biljettintäkter bedöms öka med cirka 400 mnkr jämfört tidigare bedömningar i långtidsprognosen 2023 – 2025.

Kostnadssidan har däremot också ökat, där t ex bara trafik kostnaderna bedöms öka med 600 mnkr mer än i tidigare långtidsprognos. Det är framför allt den allmänna kostnadsutvecklingens (index) påverkan på trafikavtalen som står för den ökningen. Nuvarande estimering är att Västrafik har en budget i balans, men den är starkt beroende av den fortsatta utvecklingen avseende bränsle, el och konjunkturen i övrigt.

Nedan redovisas budget 2023 jämfört budget 2022 i enlighet med tidigare års principer.

Belopp i mnkr	Budget 2023	Budget 2022	Avvikelse B23-B22	%
Biljettintäkter	3 634	2 919	715	24%
Övriga intäkter	1 631	1 531	101	-7%
Kostnader	-11 161	-10 058	-1 102	-11%
Resultat före finansnetto och bokslutsdisp	-5 896	-5 609	-287	-5%
Finansnetto	1	1	0	
Bokslutsdispositioner	0	0	0	
Resultat före driftsbidrag	-5 895	-5 608	-287	-5%
Förslag driftsbidrag	5 895	5 608	287	-5%
Resultat	0	0	0	

Sammanfattning budgeterade nettoeffekter

Tabellen nedan ger en samlad bild av de större nettoeffekterna som påverkar avvikelsen mellan budget 2023 och budget 2022.

Sammanfattning av avvikelser budget 2023 i jämförelse med budget 2022

(Belopp i mnkr)

Biljettintäkter	715
Statsbidrag - elbusspremie	25
Återföring ej definierad besparing 2022	-136
Index	-665
Förändrat resande	-21
Förändrad trafik, trafikplan, upphandling mm	23
Spårvagn trafik, banan och fordon	-145
Tåg bana och fordon	-64
Övrigt	-19
	-287

Intäkterna består av olika effekter som beskrivs under särskilt stycke senare i rapporten.

I samband med elektrifieringen av busstrafiken erhåller Västtrafik så kallad elbusspremie som fördelas utifrån livslängden på fordonen (+25 mnkr).

I budget 2022 redovisades enligt instruktion från ägaren dåvarande underskott som ett ej definierat besparingskrav. I budget 2023 återförs tidigare kostnadsnivå (-136 mnkr).

Index ökar mellan åren med cirka -665 mnkr. Det är en väsentligt högre kostnadsutveckling än vad som tidigare bedömts nödvändig. Kostnaden drivs i första hand av bränsleindexen. Utvecklingen av olika bränslen såväl som för el har det senaste året varit extrem. Utöver det har inflationsnivåerna ökat och som en följd finns osäkerheter i kommande lönekostnadsnivåer. Det är i dagsläget en ostabil situation där de ekonomiska konsekvenserna är svåra att bedöma.

Resandet har ökat och som en effekt av det ökar även kostnader för incitament och förstärkningstrafik (-21 mnkr).

Förändrad trafik, Trafikplan 2023, effektiviseringar och pris vid upphandling ger sammantaget en positiv effekt med +23 mnkr.

Spårvagnstrafiken förväntas under 2023 få ökade kostnader (-145 mnkr). Det beror främst på ökade trafik kostnader från Göteborgs Spårvägar som avser drift, underhåll av vagnar men även el. Utöver det ökar kostnaden för leasing (leverans av M33) och bana.

Tågtrafikens kostnader ökar också under 2023 vilket främst beror på elen i banavgifterna, depåhyra och ökade underhållskostnader (-64 mnkr).

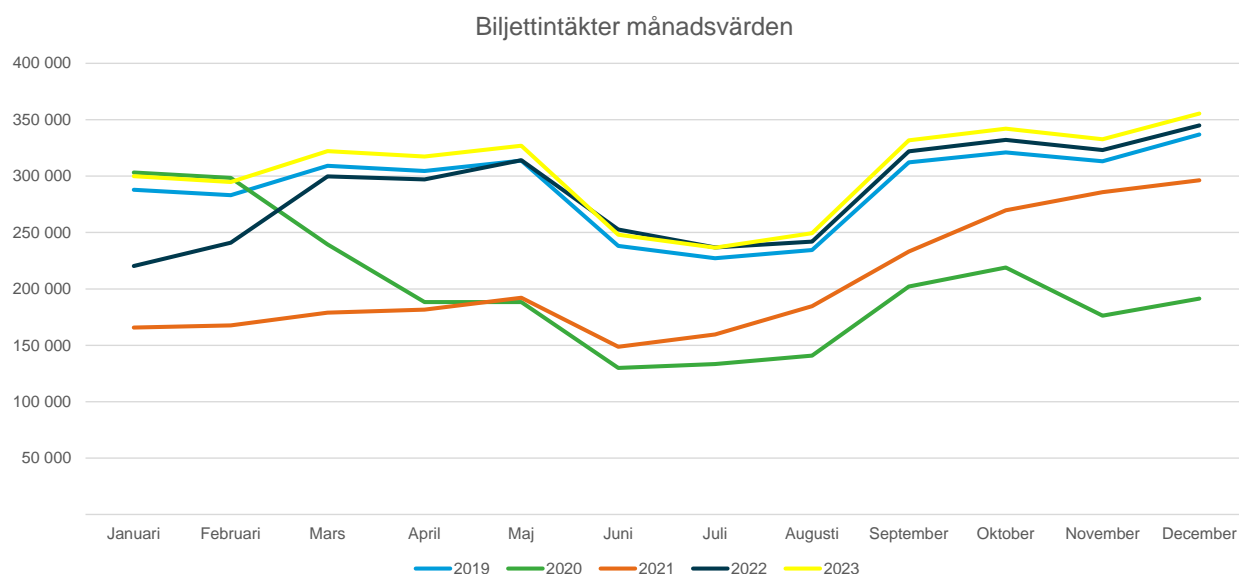
Kostnadsutvecklingen på övriga poster avviker negativt med -19 mnkr. Driftskostnaderna påverkas framför allt av olika systemkostnader både vad avser drift såväl som utveckling. De påverkas även av ökade försäljningsomkostnader inklusive högre kostnader för biljettkontrollen. Personalkostnaderna avviker negativt med ca -22 mnkr. Det beror på årlig lönerevision, samt förväntade nyrekryteringar, helårseffekter. Avskrivningarna beräknas minska med 9 mnkr. En större andel går ur plan än vad som nyinvesteras kommande år. Resterande avser ett antal poster under övrigt.

Intäkter

Biljettintäkterna förväntas öka med +715 mnkr (24%) i jämförelse med budget 2022. Budgetförslaget innehåller en genomsnittlig intäktsökning utifrån prisökning, vilket beräknas motsvara cirka +65 mnkr, men även en påverkan av förändringar i samband med korta resor över zongräns. Den genomsnittliga prisökningen är 2,6 %. Västtrafik fortsätter att ha ekonomisk hållbarhet som fokusområde där budget i balans och arbete med intäktssäkring förväntas ge ytterligare ekonomisk effekt.

(Mnkr)		
Biljettintäkter	Budget 2022	2 919
Ökande försäljning och resande, biljettmix etc		640
Prisjustering		45
Intäktsssäkring		30
Biljettintäkter	Budget 2023v3	3 634

Att bedöma resandets utveckling samt resenärens val av färdbevis är alltid svårt. De förändringar i resvanor och behov som kommit efter pandemin har påverkat Västtrafik. Återhämtningen har dock varit stark och gått fortare än vad som tidigare har förutspåtts. Biljettintäkterna har återgått bättre än resandet, vilket beror på ändrad biljettmix där enkelbiljetter säljs i större omfattning än tidigare. Samtidigt har Västtrafik arbetat för att minska området för öppen visering vilket skapat en högre betalningsvilja än tidigare. Under 2023 förväntas Västtrafik uppnå ca 100% av biljettintäkterna jämfört med 2019 och utmaningen vidare blir att fortsätta öka och vinna nya resenärer.

Diagrammet ovan visar utfallet för 2019–2021 och prognos 2022 samt budget 2023 (gul linje). Bedömningen för hösten 2022 kommer medföra fortsatt uppgång som fortsätter under första delen av 2023 för att sedan plana ut under hösten 2023. En procents fel i det årliga genomsnittet motsvarar ungefär 30 mnkr upp eller ned på intäktsmassan.

Kostnader

Kostnaderna i budgetförslag 2023 ökar med -1 103 mnkr (-11 %) i jämförelse med budget 2022. Den ökningen innehåller en återläggning av det odefinierade besparingskravet på -136 mnkr Västtrafik redovisade enligt koncerninstruktioner. Det är den allmänna kostnadsutvecklingen (index) som står för huvuddelen av ökningen.

Belopp i mnkr	Budget 2023	Budget 2022	Avvikelse B23-B22	%
Direkta trafik kostnader	-9 064	-8 042	-1 023	-13%
Övriga driftskostnader	-1 399	-1 332	-67	-5%
Personalkostnader	-391	-368	-22	-6%
Avskrivningar	-308	-316	9	3%
Totala kostnader	-11 161	-10 058	-1 103	-11%

De största kostnadsökningarna är beskrivna i tidigare sammanfattning utifrån en nettoredovisning för att visa totala konsekvenserna. Nedan är en beskrivning utifrån bruttopåverkan inom respektive kostnadsslag.

Trafikkostnaderna ökar med -13 %. Den största påverkansposten avser ökning av den allmänna kostnadsutvecklingen (index) på trafikavtalen med -665 mnkr. Kostnaderna för spårvagnstrafik ökar med -145 mnkr och avser ökad leasing, ökad el, reparation och underhåll av spårvagnarna m m. Det oidentifierade besparingskravet som fanns i budget 2022 har återförts (-136).

Driftskostnaderna ökar med -5 % mellan budgetåren. Kostnaderna för underhåll och reparation av tåg, depåhyra etc. ökar (-33 mnkr), olika systemkostnader drift och utveckling ökar och det pågår fortsatt prioriteringsarbete inom detta område. Västtrafik påbörjar inom systemområdet två större förändringsprogram ”Framtidens biljettköp” och ”Framtidens trafikinformation”. Det kommer fortsatt ställa höga krav på prioriteringar och fokus för att driva detta förändringsprogram de nästkommande åren.

Personalkostnaderna ökar med -6 %. Det avser växande verksamhet, pensionskostnader samt den årlig lönejustering enligt prognosticerat AKI-index.

Avskrivningarna minskar med 3%. Andelen som går ur plan är större än de beräknade aktiveringarna enligt investeringsplanen.

Självfinansieringsgrad

Västtrafiks självfinansieringsgrad har de senaste åren innan pandemin motsvarat 50-51 % (enligt beräkning i årsredovisningen). Pandemin, och minskade biljettintäkter har påverkat självfinansieringsgraden negativt. Görs motsvarande estimering utifrån budget 2023 förväntas självfinansieringsgraden hamna lägre även om den stärkts i och med återhämtningen av biljettintäkterna och bedöms nu motsvara cirka 46,6 %.

Långtidsprognos

I långtidsprognosen 2023–2025 bedömdes behovet av driftsbidrag motsvarande ökningen i förslag till budget. Intäkterna överstiger tidigare gjord långtidsprognos med ca +400 mnkr, men kostnadsmassan överstiger även den, där t ex trafikkostnaderna är -600 mnkr högre än vad som tidigare förväntas. Det är den allmänna kostnadsutvecklingen (index) som väsentligen överstiger tidigare gjorda bedömningar.

Känslighetsanalys

Västtrafik är utsatt för normala marknadsrisker. Efterfrågan på Västtrafiks tjänster påverkas av förändringar i konjunktur och på arbetsmarknad. Det går heller inte med säkerhet att förutse kundernas reaktion på förändringar av Västtrafiks priser och tjänster. Intäkterna styrs av hur resenärerna reser och väljer färdbevis.

Utvecklingen av index är alltid svår att bedöma. Västtrafik baserar därför budget på officiella prognoser där sådana finns att tillgå. Små avvikelser framför allt avseende indexen AKI och KPI påverkar stora delar av kostnadsmassan.

Vad avser index för bränsle finns inga officiella prognoser. Situationen är i dagsläget ännu mer komplex utifrån användandet av alternativa drivmedel som t ex RME, HVO. Indexen påverkar inte lika stora andelar som övriga index, men svänger ofta mer och med större slag inom ett år.

Händelser i omvärlden påverkar utvecklingen och dessa index. Beaktat nuvarande läge är bedömningarna i budget 2023 mycket osäkra.

Investeringar

Kollektivtrafiken står inför stora investeringar under 2023. Omfattande nyinvesteringar pågår i såväl tåg- som spårvagnsfordon samt i depåer och större hållplatser. Totalt sett har kollektivtrafikinvesteringar en ram om 1,6 mdkr. Ramen avser utbetalningar för 2023 och är uppdelad enligt nedan.

- Ägarstyrda ramar (619 mnkr)
- Verksamhetsstyrda ramar (230 mnkr)
- Investeringar utanför ram (706 mnkr)

Alla investeringar inom fastighetsområdet hanteras t ex. av Västfastigheter och innebär en hyreskostnad för Västtrafik när byggnaderna färdigställts.

Västtrafiks investeringsplan 2023 visar aktiveringar av de investeringar som hanteras i Västtrafiks anläggningsregister och således påverkar posten avskrivningar i Budget 2023. Bedömningen är att nedanstående plan ska vara i linje med de ramar som tilldelats. (Investeringar överstigande 5 mnkr har eller kommer att beslutas av styrelsen som separata ärenden).

Investeringar, aktivering tkr	Brutto invest B2023	Brutto invest B2022
Säkerhet och administrativ service	1 660	2 550
Utveckling system	24 600	57 400
Fordonsutrustning	47 400	48 530
Övrigt IT	13 350	6 450
Tågunderhåll	77 500	27 320
Spårvagn utrustning	93 900	81 050
Optionsfartyg 2		75 600
Båtunderhåll	1 000	
Elektrifiering laddinfrastruktur	6 500	74 500
Övrigt	11 890	5 000
Summa investeringar	277 800	405 400

//

Bilaga 1 – Specifikation investeringar, aktivering

Bilaga 1

Enhet	Investeringar aktivering tkr - detaljerad	Brutto invest B2023
1	Möbler och inredning*	700
1	Maskiner*	60
1	Arbetsmiljö*	900
Säkerhet och administrativ service		1 660
3	Vidareutveckling/investering av företag & E-handel 2023	5 600
3	Vidareutveckling/investering av To Go & Reseplaneraren 2023	4 500
3	Vidareutveckling/investering av CRM 2023	3 500
3	Vidareutveckling/investering av digital försäljningsplattform 2023	7 000
5	Digitalt skyltssystem forts	4 000
Utveckling system		24 600
5	forts etablering 2023 Trafiknära utrustning	32 500
5	forts etablering 2023 Trafiknära utrustning tillägg	12 900
5	Fordonsplattform	2 000
Fordonsutrustning		47 400
5	DevOps - Utökning pks plattform	1 400
5	VBS: LCM Vmware	1 800
5	LCM server	1 200
5	LCM Nätverk	800
5	Datacenterswitchart	1 500
5	Brandväggar	3 300
5	Utbyggnad InfiniGuard	1 000
5	Lagring backuper cloud	500
5	Lagring Veeam	350
5	IDP investering; kontohantering automatisering	1 500
Övrigt IT		13 350
8	Regina PIS, CCTV, videobackspeglar	30 000
8	Itino Brandsläckningssystem, flytt från 2022 till 2023 (3082)	3 000
8	Itino Installation av eluttag (3078)	1 500
8	Regina Upprustning U4 Midlife (3079)	43 000
Tågunderhåll		77 500
8	HVK kompletteringar - upparbetning	2 000
8	Extra HVK:er i samband med M31 revisionen	2 500

8	Specialverktyg M31	400
8	Obsoleta komponenter	2 000
8	Vagnsspecifik utrustning depåer	5 000
8	M33 HVK:er	1 000
8	Depåutrustning - Ringön	64 000
8	Depåutrustning - Majorna, S-Skogen, Rantorget	17 000
Spårvagn utrustning		93 900
4	Motorbyte Carl Wilhelmsson	1 000
Båtunderhåll		1 000
4	Laddinfrastruktur Lysekil proj 4151	3 500
4	Laddinfrastruktur Öckerö	3 000
Elektrifiering laddinfrastruktur		6 500
5	Digitala skyltar fort på 2022	5 000
5	Utbyggnad smart pendelparkering	1 000
5	Utbytesprogram Trafiksäkerhetskamera 2023-2025	4 000
5	Inköp av Nya mobilenheter (TC26) biljettkontroll	1 890
Övrigt		11 890
Summa investeringar		277 800